

Code of Conduct - vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet

1 Johdanto

Tuomi Logistiikka Oy:n tavoitteena on tehdä vastuullisia hankintoja ja edistää koko arvoketjun vastuullisuutta. Vastuulliset hankinnat huomioivat ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin. Tuomi noudattaa YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita, OECD:n toimintaohjeita monikansallisille yrityksille sekä ILO:n sopimuksia työelämän perusoikeuksista. Lisäksi Tuomi pyrkii vähentämään hankintojen ympäristövaikutuksia ja erityisesti niiden ilmasto-
päästöjä.

Yhdistyneiden Kansakuntien yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden ja OECD:n toimintaohjeiden mukaan yritysten tulee kunnioittaa ihmisoikeuksia.

Yritysten vastuu kunnioittaa ihmisoikeuksia tarkoittaa, että niiden tulee:

- välttää aiheuttamasta haitallisia ihmisoikeusvaikutuksia toiminnassaan tai myötävaikuttamasta haitallisten ihmisoikeusvaikutusten syntyyn,
- puuttua näihin vaikutuksiin, jos niitä esiintyy yrityksen toiminnassa tai alihankintaketjuissa,
- etsiä tapoja ehkäistä tai hillitä haitallisia ihmisoikeusvaikutuksia, jotka liittyvät liikesuhteen kautta suoraan yrityksen liiketoimintaan, tuotteisiin tai palveluihin, vaikka yritys ei itse myötävaikuttaisikaan kyseisten vaikutusten syntymiseen.

Toimittajiemme tulee sitoutua tähän Code of Conductiin ja aktiivisesti varmistaa, että tässä asetetut vähimmäisvaatimukset täyttyvät heidän omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan. Toimittajan vastuulla on valvoa toimitusketjua ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tämän hankintasopimuksen piiriin kuuluvat palvelut ja tuotteet valmistetaan olosuhteissa, jotka ovat tämän Code of Conductin mukaisia.

Toimittaja varmistaa alihankkijoidensa/toimittajiensa kanssa tehtävillä sopimuksilla, että hankintasopimuksen piiriin kuuluvien tavaroiden tai palvelujen tuottamiseen konkreettisesti osallistuvat organisaatiot sitoutuvat tässä dokumentissa esitettyihin tai niitä sisällöltään vastaaviin vaatimuksiin.

Toiminnan ja yhteistyön Tilaaajan kanssa tulee olla avointa, läpinäkyvää ja keskustelevaa.

Toimittajan ja Tilaajan väliseen sopimukseen viitataan termillä ”Hankintasopimus”. Toimitusketjua ja alihankkijoita koskevia vaatimuksia on korostettu tässä Code of Conductissa viittaamalla ”työnantajaan”. ”Työnantaja” tarkoittaa myös Toimittajaa itseään tämän toimissa työnantajana.

2 Vastuullisuuden vähimmäisvaatimukset

2.1 Lainsäädännön noudattaminen

Toimittajan ja sen alihankkijoiden/toimittajien tulee noudattaa tavaroiden ja palveluiden tuottamisvaltiossa voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä.

Jos tässä dokumentissa esitetyt velvoitteet ylittävät tuottamisvaltion lainsäädännön mukaiset velvoitteet, Toimittajan ja sen alihankkijoiden/toimittajien tulee kuitenkin noudattaa tässä dokumentissa esitettyä.

Toimittajan on huolehdittava siitä, että Hankintasopimuksen mukaisessa, Suomessa toteutettavassa työssä noudatetaan vähintään niitä työsuhteen vähimmäisehtoja, joita Suomen lain ja työehtosopimusmääräysten mukaan on noudatettava samanlaatuudessa työssä.

2.2 Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Toimittaja on velvollinen kunnioittamaan ihmisoikeuksia sekä omissa toiminnoissaan että toimitusketjussaan.

Toimittaja varmistaa, ettei se ole osallisena, suoraan tai epäsuorasti, haitallisten ihmisoikeusvaikutusten aiheutumiseen. Toimittaja edellyttää ihmisoikeuksien kunnioittamista myös sen toimitusketjuun kuuluvilta yrityksiltä. Toimittajalla on menetelmät haitallisten ihmisoikeusvaikutusten havaitsemiseksi ja niihin puuttumiseksi kaikissa toiminnoissaan, mukaan lukien sen toimitusketjussa mahdollisesti tapahtuvat haitalliset ihmisoikeusvaikutukset.

2.3 Työehtoihin ja työn tekemisen olosuhteisiin liittyvät velvoitteet

A. Lapsityön kieltö

Lapsilla teetettävä työ (lapsityö) on kielletty, lukuun ottamatta ILO:n sopimuksessa nro 138 perusteltuja poikkeuksia. Lapsella ei saa teettää työtä, joka haittaa hänen opintojaan tai on vahingollista hänen terveydelleen tai kehitykselleen. Lapsella tarkoitetaan tässä henkilöä, joka on alle 15-vuotias.

Alle 18-vuotiaat lapset voivat työskennellä vain tehtävissä, jotka eivät ole niiden luonteen tai olosuhteiden johdosta haitallisia lasten terveydelle, turvallisuudelle ja moraalityölle. Alle 18-

vuotiailla ei saa teettää yö- tai ylityötä. Yötyö on sallittu ainoastaan poikkeustapauksissa, kun se liittyy ammatilliseen koulutukseen.

B. Pakkotyön kielto

Pakkotyö on kielletty. Pakkotyöllä tarkoitetaan kaikenlaista työtä tai palvelusta, joka rangaistuksen uhalla vaaditaan joltakin henkilöltä ja johon mainittu henkilö ei ole vapaaehtoisesti tarjoutunut. Kaikkien työsuhteiden tulee olla vapaaehtoisia ja työntekijällä tulee aina olla oikeus päättää työsopimus kohtuullisella irtisanomisajalla.

Työntekijän kanssa tulee tehdä kirjallinen työsopimus kielellä, jota työntekijä ymmärtää.

Työantajat ja työnvälitysagentit eivät saa pitää hallussaan tai muutoin piilottaa, takavarikoida tai tuhota työntekijän henkilöllisyyttä ja oleskeluoikeutta osoittavia asiakirjoja.

Työntekijöitä ei saa vaatia rekrytointipalkkioita tai rekrytointiin liittyviä maksuja.

C. Syrjinnän ja häirinnän kielto

Ihonväriin, sukupuoleen, siviilisäätyyn, raskauteen, uskontoon, sosiaaliseen tai etniseen alkuperään, kansalaisuuteen, fyysisiin ominaisuuksiin, ikään, poliittisiin mielipiteisiin, ammatilliseen järjestäytymiseen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvä sekä kaikenlainen muu syrjintä on kielletty. Syrjinnällä tarkoitetaan mitä tahansa henkilöiden erilaista kohtelua, kuten erottelua, hyljeksintää tai suosintaa, joka ei perustu työtehtävän vaatimukseen tai laatuun, vaan viittaa asenteista johtuvaan eriarvoiseen kohteluun.

Työntekijöiden ahdistelu ja häirintä on kielletty. Ahdistelulla ja häirinnällä tarkoitetaan työntekijöiden epäinhimillistä kohtelua, mukaan lukien seksuaalinen häirintä ja hyväksikäyttö, ruumiilliset rangaistukset, henkinen tai fyysinen pakottaminen ja häirintä; sekä tällaisen kohtelun uhkaa.

D. Järjestäytymisvapaus

Työnantaja kunnioittaa työntekijöiden oikeutta ja vapautta ammatilliseen järjestäytymiseen ja kollektiiviseen neuvotteluun. Näillä tarkoitetaan erilaisia muodollisia ja epämuodollisia yhteistyön muotoja, joiden tarkoituksena on tukea ja puolustaa yhteisesti työntekijän intressejä työpaikalla sekä työyhteisössä. Työnantajan tulee informoida työntekijöitä tästä oikeudesta.

E. Palkkaus ja työajat

Palkka on maksettava suoraan työntekijälle sovittuna ajankohtana kokonaisuudessaan. Palkasta ja muista eduista ei saa tehdä vähennyksiä kurinpitotarkoituksissa, eikä muita kuin

kansallisessa lainsäädännössä eriteltyjä vähennyksiä. Palkan yhteydessä työntekijälle on annettava kirjallinen palkkakuitti tai vastaava erittely, josta hän voi tarkistaa palkan oikeellisuuden.

Työntekijöille maksettava palkka ei missään olosuhteissa saa olla alempi kuin työskentelymaassa voimassa oleva kyseiseen toimialaan sovellettava vähimmäispalkka tai soveltuvan työehtosopimuksen mukainen vähimmäispalkka, sen mukaan kumpi näistä on korkeampi.

Ylityön tekemisen on oltava vapaaehtoista. Työntekijöille on maksettava lainsäädännön, toimialan käytännön tai sovellettavan työehtosopimuksen mukaiset ylityökorvaukset, sen mukaan mitkä näistä ovat korkeimmat. Ylityökorvaukset on eriteltävä palkkakuitissa selkeästi.

Työntekijöillä on vähintään yksi lepopäivä jokaista seitsemän päivän jaksoa kohden. Työtuntien määrä ei saa ylittää 60 tuntia viikossa eikä työskentelypaikan lainsäädännön mukaista maksimimäärää, ylityö mukaan lukien. Enimmäistuntimäärän saa ylittää vain tapahtuneen tai uhkaavan onnettomuuden vuoksi, ylivoimaisen esteen vuoksi, taikka kiireellisen korjaus- tai huoltotyön vuoksi, kuitenkin vain siinä määrin kuin tämä on välttämätöntä, jottei työnantajalle tehtävä säännöllinen työ huomattavasti häiriinny.

Poissaolot, kuten loma, sairausaika ja vanhempainvapaat on korvattava kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

F. Terveellinen ja turvallinen työympäristö

Työympäristön tulee olla työntekijöille terveellinen ja turvallinen. Tällä tarkoitetaan, että työntekijä ei työpaikalla altistu olosuhteille, jotka voivat aiheuttaa vaaraa työntekijän fyysiselle tai psyykkiselle terveydelle, tai että työnantaja varmistaa, että työntekijä on asianmukaisesti suojautunut tällaisia altisteita vastaan.

Työnantaja ehkäisee, seuraa ja raportoi työperäisten tapaturmien, läheltä-piti-tilanteiden, terveydellisten haittojen ja sairauksien ilmenemistä. Työntekijöitä kannustetaan raportoimaan näistä tapaturmista ja sairauksista, läheltä-piti-tilanteista, terveyshaitoista sekä mahdollisista vaaratekijöistä. Altisteet ja vaaratekijät kartoitetaan, niitä seurataan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Työnantaja ryhtyy viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin saatuaan tiedon mahdollisista altisteista ja vaaratekijöistä. Työn tekemisessä käytettävissä koneissa ja työvälineissä on asianmukaiset turvalaitteet ja suojat. Työntekijöille on annettava asianmukainen suojavarustus.

Työntekijöille on järjestettävä koulutusta ja tietoa työhön liittyvistä menettelytavoista, riskeistä ja niiden ehkäisemisestä, mukaan lukien paloturvallisuus, vaaralliset työtehtävät sekä ensiapu.

Työnantaja varmistaa, että työntekijöiden saatavilla on asianmukaiset saniteetti- ja taukotilat, juomakelpoista vettä sekä mahdollisuus ruokailuun.

Työnantaja järjestää työntekijöille työskentelymaan lainsäädännön vaatiman työterveyshuollon.

G. Elämiseen riittävä palkka

Toimittaja pyrkii tekemään Tilaaajan kanssa sopimuskaudella yhteistyötä sen edistämiseksi, että Toimittajan toimitusketjussa olevissa yrityksissä maksetaan työntekijöille elämiseen riittävää palkkaa. Elämiseen riittävällä palkalla tarkoitetaan normaalista työviikosta (ilman ylityötunteja) työntekijälle maksettavaa korvausta, joka riittää turvaamaan työntekijälle ja hänen perheelleen kohtuullisen elintason. Kohtuulliseen elintasaan sisältyy mm. ravinto, vesi, asuminen, lasten koulutus, terveydenhuolto, joukkoliikennekustannukset, vaatetus ja muut olennaiset tarpeet. Palkasta tulee lisäksi jäädä osuus odottamattomiin menoihin.

2.4 Korruption vastustaminen

Toimittaja ei suoraan tai epäsuorasti tarjoa kenellekään maksua tai muuta vastiketta sadakseen tai säilyttääkseen liiketoimia tai saavuttaakseen ansiotonta hyötyä toiminnoissaan.

Toimittaja ei suoraan tai epäsuorasti pyydä eikä ota vastaan maksua tai muuta vastiketta kolmannelta osapuolelta, siten että tällä voi olla vaikutusta Toimittajan liiketoimintapäätösten objektiivisuuteen.

2.5 Ympäristönsuojelu

Toimittaja edistää myymiensä tavaroiden ja palvelujen ympäristövastuullisuutta, pyrkien minimoimaan niiden koko elinkaaren aikana aiheuttamia negatiivisia ympäristövaikutuksia. Toimittaja tuntee oman toimintansa sekä toimitusketjunsä merkittävimmät ympäristövaikutukset ja pyrkii suunnitellusti pienentämään niitä.

Toimittaja seuraa vähintään oman toimintansa suoria ilmastopäästöjä, jotka syntyvät polttoaineen käytöstä esim. kattiloissa tai ajoneuvoissa sekä epäsuoria päästöjä, jotka syntyvät sähkön, höyryn, lämmön ja jäädyttämisen ostamisesta. Lisäksi Toimittaja pyrkii arvioimaan myös muita välillisesti aiheuttamiaan ilmastopäästöjä. Päästölaskennassa voi hyödyntää esimerkiksi GHG-protokollaa. Toimittajan tulee pyrkiä päästöjen vähentämiseen, jossa lähtökohtana tulee olla energian kulutuksen suhteellinen vähentäminen ja pyrkimys siirtää uu-

situvilla energialähteillä tuotetun energian käyttöön. Päästökseen alkuun päästöseurannassa, Toimittaja voi pyytää ohjeistusta Tilaaajalta.

2.6 Konfliktimineraalit

Jos sopimustuotteet sisältävät tai niiden valmistuksessa käytetään konfliktimineraaleja, on Toimittaja velvollinen noudattamaan seuraavia ehtoja.

Konfliktimineraaleja ovat kulta, tantaali, tina ja volframi, jotka tuotetaan konfliktialueilla ja korkean riskin alueilla ks. OECD:n opas: “OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas”.

Toimittajalla on käytössä OECD:n ohjeistuksen mukainen tai muu vastaavan tasoinen toimintapolitiikka konfliktialueilta ja korkean riskin alueilta peräisin oleviin mineraaleihin liittyvien haitallisten vaikutusten estämiseksi. Toimittaja edellyttää ja valvoo toimintapolitiikan noudattamista toimitusketjussaan. Toimittaja pyrkii vähentämään konfliktimineraalien käyttöä.

Toimittaja pyrkii siihen, että se ja sen toimitusketjussa olevat yritykset hankkivat hankintasopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tuottamisessa tarvittavat konfliktimineraalit ainoastaan vastuullisista sulatoista. Vastuullisesti toimivat sulatot voidaan tunnistaa käyttämällä kolmansien osapuolien laatimia luetteloita, kuten: Responsible Minerals Initiativen ylläpitämiä listoja.

3 Selvitysvelvollisuudet ja valvonta

3.1 Vastuullisuuden johtaminen

Jos hankintasopimuksen arvo ylittää 500 000 e, Tuomen ostamia tuotteita valmistetaan ihmisoikeuksien ja työolojen näkökulmasta riskimaissa, tai kyseessä on riskitoimiala, tulee Toimittajan noudattaa seuraavia ehtoja. Velvoite ei koske riskitoimialalla toimivia yksinyrittäjiä. Lista riskimaista ja riskitoimialoista löytyy Tuomen nettisivuilta osoitteesta tuomi.fi ja sieltä vastuulliset hankinnat. Puitejärjestelyiden osalta Tilaaaja pyytää vuosittain Toimittajalta tiedot Hankintasopimuksen piiriin kuuluvien tuotteiden/palveluiden ostoista ja mikäli oston määrä sopimuskaudella ylittää yllä mainitun arvon, velvoitetaan Toimittaja noudattamaan alla mainittuja ehtoja.

Toimittajan tulee viimeistään hankintasopimuskauden alkaessa, tai myöhempänä Tilaaajan kanssa nimenomaisesti sovittuna ajankohtana toteuttaa seuraavat toimet:

1. laatia, hyväksyä ja julkistaa johdon hyväksymä vastuullisuutta koskevat politiikat/linjaukset, joihin sisältyy sitoumus noudattaa edellä ”Vastuullisuuden vähimmäisvaatimukset” mainittuja tai niitä vastaavia vähimmäisvaatimuksia;
2. varmistaa alihankkijoidensa/toimittajiensa kanssa tehtävillä sopimuksilla, että hankintasopimuksen piiriin kuuluvien tavaroiden tai palvelujen tuottamiseen konkreettisesti osallistuvat organisaatiot sitoutuvat edellä tarkoitettuihin vaatimuksiin;
3. nimetä johtotason henkilö tai henkilöt, joiden vastuulla on vastuullisuuden vähimmäisvaatimusten noudattamisen valvonta;
4. tehdä säännöllisesti riskiarviointia, joka kattaa toimitusketjun ja vastuullisuuden vähimmäisvaatimuksiin liittyvät riskit;
5. olla menettely, jonka mukaisesti Toimittaja seuraa toiminnan yhteensopivuutta vastuullisuuden vähimmäisvaatimusten kanssa;
6. olla menettely, jonka avulla Toimittaja ehkäisee epäkohtia ja poikkeamia vastuullisuuden vähimmäisvaatimuksista ja viipymättä vähentää ja poistaa niiden haitallisia vaikutuksia, esimerkiksi korjaamalla kyseinen epäkohta tai poikkeama.

Edellä kuvatut toimenpiteet tulee dokumentoida ja niitä on noudatettava jatkuvasti.

Toimittajan tulee toimittaa Tilaaajalle selvitys siitä, miten Toimittaja täyttää edellä esitetyn ”Vastuullisuuden johtaminen” mukaiset velvoitteensa. Selvityksenä hyväksytään myös Kestävyysraportointidirektiivin, CSRD:n , mukainen ulkopuolisen tahon varmentama edellisen tilikauden Vuosiraportti, jossa ko. asiat on kuvattu. Selvitys voi olla myös konsernitasoinen kuvaus, jos Toimittaja toimii sen mukaisesti. Selvitys on toimitettava Tilaaajalle kahden (2) kuukauden kuluessa sopimuksen voimaan tulosta.

3.2 Riskimaatuotannon valvonta

Toimittajan tulee ilmoittaa ennen sopimuskauden alkua missä maassa tuotteet valmistetaan. Mikäli Tuomen ostamien tuotteiden teollinen tuotanto tapahtuu riskimaassa, tulee Toimittajan omalla kustannuksellaan toimittaa sosiaalisen vastuun auditoinnista raportti tai vastaava yhteenveto Tilaaajalle kuuden (6) kuukauden kuluessa sopimuksen voimaan tulosta tai sopimuskaudella mahdollisesta valmistustehtaan vaihtumisesta. Auditoinneilla tarkoitetaan tehdastarkastuksia, kuten Amfori BSCI- tai Sedex SMETA -auditointeja, SA8000 -sertifiointiauditointia tai vastaavaa tarkastusta, jonka suorittaa riippumaton kolmas osapuoli. Mikäli auditoinnissa on havaittu poikkeamia, on toimitettava myös viimeisin seuranta-auditoinnin raportti tai vastaava yhteenveto. Toimittajan tulee tarvittaessa uusaa auditointi, jotta se kattaa koko sopimuskauden. Perustellusta syystä auditointiraportin tai vastaavan yhteenvedon sijaan, Toimittaja voi kuvata vastuullisuuden vähimmäisvaatimusten toteutumisen Tilaaajan erikseen toimittaman riskimaatuotannon itsearviointilomakkeen avulla. Mi-

käli tuotteen valmistusmaa siirtyy sopimuskauden aikana Tuomen riskimaalistauksen vuositarkastuksessa riskimaaksi, ilmoittaa Tilaaja siitä Toimittajan sopimusyhteyshenkilölle. Mikäli tuotteita valmistava tehdas vaihtuu tai mikäli tuotteiden valmistus siirtyy toiseen maahan sopimuskaudella, tulee siitä ilmoittaa Tilaajan sopimusyhteyshenkilölle.

3.3 Muu valvonta

Kuten Hankintasopimuksen kohdassa Auditointi lisättynä seuraavasti:

Tilaajalla on oikeus tarkastaa Toimittajan toimintaa sen varmistamiseksi, että Toimittaja noudattaa tämän Code of Conductin velvoitteita Hankintasopimuksen piiriin kuuluvien palvelujen ja tuotteiden valmistamisessa. Tarkastus tehdään ensisijaisesti kirjallisen selvityksen kuten itsearviointin avulla, mutta keinona voidaan käyttää Hankintasopimuksen kohdan Auditointi mukaisia toimenpiteitä.

Itsearviointi: Toimittaja täyttää ja palauttaa Tilaajan erikseen toimittaman arviointilomakkeen sekä siinä vaaditut selvitykset Tilaajalle kahden (2) kuukauden kuluessa Tilaajan pyynnöstä. Tilaaja voi vaatia Toimittajalta myös muuta kirjallista selvitystä vaatimusten täyttämistä. Tilaaja varaa oikeuden päivittää itsearviointilomaketta sopimuskaudella.

4 Seuraamukset

Jos Toimittaja rikkoo vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteitaan, laiminlyö selvitysvelvollisuutta tai vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteiden edistämiseksi sovittujen toimenpiteiden toteuttamisen, Tilaajalla on oikeus seuraaviin toimenpiteisiin rikkomuksen johdosta:

1. **Parannussuunnitelma:** Tilaajalla on oikeus kirjallisesti pyytää Toimittajaa yhden (1) kuukauden määräajassa, tai muussa Tilaajan määrittämässä määräajassa, esittämään Tilaajan hyväksyttäväksi suunnitelma ja aikataulu toimenpiteille velvoitteiden noudattamiseksi. Ehdotettujen toimenpiteiden ja aikataulun tulee olla oikeassa suhteessa rikkomukseen ja suunnitelmasta on selkeästi käytävä ilmi, miten Toimittaja konkreettisesti tulee korjaamaan rikkomuksen esitetyssä aikataulussa.
2. **Hyvitysmaksut:** Jos Toimittaja ei toimita edellä tarkoitettua hyväksyttyä parannussuunnitelmaa tai ei noudata sitä, taikka ei osallistu tämän sopimuksen mukaiseen itsearviointiin, tarkastukseen tai auditointiin, Tilaajalla on oikeus vaatia Toimittajaa maksamaan sille viivästysmaksua tuhat (1000) euroa per alkava seitsemän (7) päivän viivästysjakso, kuitenkin enintään 15.000 euroa.
3. Jos hankintasopimus sallii erilliset tilaukset, niin **tilausten keskeyttäminen:** Korjaavien toimenpiteiden vaatimisen lisäksi Tilaaja voi rajoittaa Hankintasopimuksen mukaisia tilauksia Toimittajalta siihen saakka, kunnes Toimittaja on korjannut vastuullisuuden

vähimmäisveloitteen rikkomuksen tai on ilmeistä, että rikkomus on lakannut. Tällöin Tilaajalla on oikeus Toimittajan kustannuksella hankkia korvaava vastaavan tasoinen tuote kolmannelta (kateosto-oikeus).

4. **Irtisanominen:** Kuten Hankintasopimuksessa.